

Банківська система : навчальний посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС. 2015. 292 с.; 11. *Примостка О. О.* Контролінг як інноваційна концепція управління банком. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2016. № 1(29). С. 115–119.

1. *Zahorodnii, A. H.* (2005), *Finansovo-ekonomichnyi slovnyk*. Lviv : Vyd. Nats. instytutu «Lvivska politekhnika», 2005. 714 p.; 2. *Shcherbakova, H. V.* (2017), *Analiz ta otsinka bankivskoi diialnosti*, Verzhyna. 2017. 464 p.; 3. *Herasymovych, A. M., Parasii-Verhunencko, I. M. & Kochetkov, V. M.* (2020), *Analiz bankivskoi diialnosti : pidruchnyk*, KNEU, 599 p.; 4. *Dziubliuk, O. V.* (2019), *Finanova stiikist bankiv yak osnova efektyvnoho funktsionuvannia kredytnoi systemy : monohrafiia* Ternopil : TNEU, 316 p.; 5. *Buriak, A. V.* (2012), «The method of financial ratios as a tool for assessing the efficiency of Ukrainian banks», *Hroshi, finansy ta kredyt*, pp. 61-64; 6. *Koroleva, A. V.* (2020), «Monitoring of the financial condition of a commercial bank in the banking regulation system», *Finansy ta kredyt*, №7, pp. 34-44; 7. *Yurchyshyna, L. V. & Podolian, S. V.* *Otsinka finansovoi stiikosti komertsiihnoho banku*. Retrieved from URL: <http://nbut.gov.ua/UJRN/Rbetu>; 8. *Cherep, A. V.* (2019), *Bankivski operatsii : Navch. Pos*, p. 406; 9. *Prokopenko, I. F., Hanin, V. I., Soliar, V. V. & Maslov S. T.* (2019), *Osnovy bankivskoi spravy: Navch. Pos*, p. 410; 10. *Karas, P. M.* (2015), *Bankivska systema : navchalnyi posibnyk*. Kherson : OLDI-PLIUS, 292p.; 11. *Prystotka, O. O.* (2016), *Kontrolling as an innovative concept of bank management*, *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii «Ekononika», № 1(29), pp. 115–119.

УДК: 33 (075.8)

В.В. Засанський , О.М. Калюк

DOI: 10.36919/2312-7812.2.2023.89

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ВІЙСЬКОВИМИ ТЕРОРИСТИЧНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

У статті проводиться аналіз фінансової системи України в період війни. Розкривається вплив держав на забезпечення фінансової безпеки. Досліджуються природа фінансових джерел які фінансують тероризм. Дається тлумачення кримінальна тіньова економіка яка є основою фінансування терористичних військових об'єднань що в свою чергу є загрозою для формування безпечного правового середовища.

В умовах військових дій важливе місце займає визначення фінансових джерел які фінансують тероризм. Кримінальна тіньова економіка є основою фінансування терористичних військових об'єднань що в свою чергу є загрозою для формування безпечного правового середовища. Агресія Російською федерацією на територію України створила неприпустимий інцидент порушення норм світового права, ломку моральних цінностей.

Тіньова економіка переросла в тіньову діяльність держави.

Для глибшого аналізу даної проблеми слід дослідити розвиток від фінансового злочину до фінансового тероризму, що є основою терористичного суспільства.

The article analyzes the financial system of Ukraine during the war. The influence of states on ensuring financial security is revealed. The nature of financial sources that finance terrorism is investigated. The interpretation of the criminal shadow economy is given, which is the basis of the financing of terrorist military associations, which in turn is a threat to the formation of a safe legal environment.

In the conditions of military operations, an important place is determined by the definition of financial sources that finance terrorism. The criminal shadow economy is the basis of the financing of terrorist military associations, which in turn is a threat to the formation of a safe legal environment. The aggression of the Russian Federation on the territory of Ukraine created an unacceptable incident of violation of the norms of international law, breaking of moral values.

The shadow economy has turned into a shadow activity of the state.

For a deeper analysis of this problem, the development from financial crime to financial terrorism, which is the basis of a terrorist society, should be investigated.

Transformational processes of the formation of a socially oriented market economy in the period of globalization, the world economic crisis, and the imperfection of the institutional and legal framework. They form the basis for the growth of shadow processes in Ukraine. The structure of shadow processes has a global character and is branched and differentiated, the threat comes from secondary shadow processes.

Given the importance of solving this complex problem, taking into account the transformational period of Ukraine's development, there is a need to develop scientifically based methods to prevent this extremely negative phenomenon.

The purpose of the article.

Analyze scientific and theoretical approaches to defining the concept of shadow economy, financial crime, military terrorist organizations. To determine the main patterns of financial crime, to monitor the dynamics of the development of financial crime research, to prevent shadowing of the economy. Determine patterns of financial crime.

Financial crime and terrorism may have common territorial, information and financial ties. Financing of terrorist activities usually occurs through illegal financial transactions, which can be linked to the use of money laundering and financial crime.

Terrorist organizations use a variety of ways to finance their activities, including money transfers, the use of bank loans, illegal stock transactions, etc., which allows them to increase their budgets and continue their terrorist activities.

To combat financial crime that may be related to terrorism, specialized services are being created in the countries of the developed world, which are responsible for uncovering and preventing the financing of terrorist organizations. So, for example, the Financial Intelligence Service of Ukraine conducts comprehensive work on monitoring illegal financial transactions that may be related to terrorism.

Financial security is a system of measures and protective mechanisms that protect the interests of financial subjects from threats from criminal and unpredictable risks, as well as from the negative impact of changes in the macroeconomic environment.

Shadow activities in the financial sphere are the basis of the criminal economy. The violation in the financial sphere causes deep crises of public administration and is of a global nature. The crisis of public administration is one of the key elements of the transition of the state to a higher level of criminalization. It is characterized by instability, unbalanced activity of political and economic structures, and a decrease in the level of control of socio-economic processes.

Shadow financial activity is a system of forms and methods that are used to provide financial support and commit financial crime at the level of the state, interstate associations, and enterprises and achieve their criminal goals.

Support by financial structures of Russia's war against Ukraine is an unacceptable action that is aggressive and harmful to the state and its people. In recent years, Russia has been pursuing an aggressive and manipulative policy towards Ukraine in order to increase its influence and territories. This includes military activities and financial support of separatist movements in the East of Ukraine.

Ключові слова: Тіньова економіка, Структура тінізаційних процесів, детінізація економіки, глобалізація, економічна злочинність, економічна криза, оподаткування, фінансова злочинність, фінансовий тероризм, агресія, кримінально тіньова економіка.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси формування соціально-орієнтованої ринкової економіки у період глобалізації, світової економічної кризи, недосконалості інституційно-правової бази. Формують основу для зростання тіньових процесів в Україні. Структура тінізаційних процесів носить глобальний характер є розгалуженою, диференційованою, загроза виходить від вторинних тіньових процесів.

З огляду на значущість вирішення комплексно даної проблеми із врахування трансформаційного періоду розвитку України виникає потреба розробки науково обґрунтованих методик запобігання даному вкрай негативному явищу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями вивчення феномену та запобігання впливу тіньової економіки розглядались у публікаціях вчених, Л.Абалкін, В.Бородюк, З.Варналій, А.Гальчинський, В.Геєць, В.Засанський, А.Іващенко, С.Пирожков, Т.Приходько, В.Попович, О.Турчинов та ін.

Метою статті. Проаналізувати науково-теоретичні підходи, щодо визначення поняття тіньової економіки, фінансової злочинності, військові терористичні організації. Визначити головні закономірності фінансової злочинності, Прослідкувати динаміку розвитку досліджень фінансової злочинності, запобігання тінізації економіки. Визначити закономірності фінансової злочинності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова злочинність і тероризм можуть мати спільні територіальні, інформаційні і фінансові зв'язки. Фінансування терористичних активностей зазвичай відбувається за допомогою незаконних фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з використанням відмивання грошей і фінансової злочинності.

Організації-терористи використовують різноманітні способи фінансування своїх діяльностей, включаючи переказ коштів, використання банківських кредитів, незаконні операції з акціями та ін., що дає їм змогу збільшувати свій бюджет і продовжувати терористичну діяльність. Для боротьби з фінансовою злочинністю, яка може бути пов'язана з тероризмом, в країнах розвинуеного світу створюються спеціалізовані служби, які відповідають за розкриття та запобігання фінансування терористичних організацій. Так, наприклад, Фінансова розвідка України проводить комплексну роботу з моніторингу незаконних фінансових операцій, що можуть бути пов'язані з тероризмом.

Також до інструментів боротьби з фінансовою злочинністю, пов'язаною з тероризмом, входять міжнародні організації та програми, такі як програма Трансфронтівий Фінансовий Інтелектуальний Аналіз (TFIAP), створена Міжнародним валютним фондом для розкриття фінансових транзакцій, що відображають можливе фінансування тероризму. Основними завданнями програми є виявлення злочинних практик в сфері фінансів, корупції, припинення забезпечення злочинними синдикатами перевезення грошей через мережі приватного транспорту, інші канали, незаконного обігу готівки.

Фінансова злочинність - це злочинні дії, що вчиняються в галузі фінансів. Це можуть бути операції, пов'язані з незаконним збагаченням, відмиванням грошей, шах-

райством, використанням інсайдерської інформації, порушення регуляторних правил і законів, пов'язаних зі страхуванням, банківською діяльністю, інвестиціями і т.д.

Внаслідок фінансової злочинності завдається значної шкоди економіці країни, що може призвести до зниження довіри інвесторів, втрати інвестиційного капіталу та інших фінансових ресурсів. Крім того, фінансова злочинність може вплинути на стабільність фінансової системи країни, що може призвести до фінансових криз і рецесій. Для боротьби з фінансовою злочинністю в країнах розвинутого світу використовуються різні інструменти, на першому місці з яких стоїть законодавча база. Крім того, національні правоохоронні органи співпрацюють з міжнародними організаціями з боротьби з фінансовою злочинністю, такими як Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF), Interpol і т.д. Також до складу засобів боротьби з фінансовою злочинністю можуть входити спеціалізовані інституції, такі як Фінансова розвідка України, яка відповідає за збір та аналіз інформації про фінансову діяльність, яка може бути пов'язана з фінансовою злочинністю.

Фінансова безпека — це система заходів та захисних механізмів, які захищають інтереси фінансових суб'єктів від загроз з боку злочинних та непередбачуваних ризиків, а також від негативного впливу змін у макроекономічному середовищі.

Складові фінансової безпеки можна розглянути на трьох рівнях:

1. Макроекономічний рівень. На цьому рівні важливо забезпечити фінансову стабільність країни, розвивати банківську систему та ринок цінних паперів, контролювати інфляцію та урегулювати платіжний баланс країни.

2. Мікроекономічний рівень. На цьому рівні важливо забезпечувати захист інтересів фінансових суб'єктів, що діють на ринку, контролювати діяльність фінансових установ, проводити аудит та оцінювати ризики.

3. Індивідуальний рівень. На цьому рівні важливо захищати інтереси окремих осіб і компаній, забезпечувати безпеку їх фінансових активів та особистих даних, формувати здорові фінансові звички та усвідомлення ризиків.

Усі ці складові взаємопов'язані та взаємозалежні, тому для забезпечення ефективної фінансової безпеки важливо діяти на всіх рівнях одночасно.

Фінансова безпека є однією з важливих складових національної безпеки країни. Вона полягає в забезпеченні стабільності фінансової системи країни та захисті від ризиків фінансових криз та злочинних дій в сфері фінансів.

Загроза фінансовій безпеці може мати різні форми і проявлятися з багатьох джерел. Основними загрозами можуть бути:

1. Економічні кризи - внаслідок них зменшується ліквідність та прибутковість банків, збільшується кількість неплатоспроможних позичальників, спадає кредитна активність.

2. Корупція - спричиняє порушення прозорості в господарюванні, нелегальні витрати фінансових ресурсів, зростання цін на товари і послуги.

3. Тероризм - внаслідок терористичних актів може відбутися зупинка роботи певних банків, перебої з переказами грошей, збиток у результатах роботи певних компаній, загроза інвестиціям.

4. Кіберзлочинність - може призводити до крадіжок електронних грошей, атак на фінансові інформаційні системи, шахрайства з використанням банківських карток або ідентифікаційних даних користувачів, дестабілізації платіжних систем.

5. Зміна інтересів іноземних інвесторів - на національну економіку може впливати зневіра іноземних інвесторів в певну країну, падіння курсу національної валюти, зменшення інвестицій.

6. Зрив кредитних організацій - може бути викликано необґрунтованими ризикованими операціями, неправильним керівництвом, надмірним наданням кредитів без ретельної перевірки.

7. Природні катастрофи - можуть призводити до знищення матеріальних благ і майна, зупинки виробництва, продажу товарів і послуг.

Вище названі загрози можуть мати серйозний негативний вплив на фінансову стабільність країни та зменшувати її фінансову безпеку. Для захисту від таких загроз в країнах розвинутого світу приймаються заходи відповідно до національних правил і законів.

Основні завдання фінансової безпеки полягають у контролі за діяльністю банків та фінансових установ, у зменшенні ризиків неплатоспроможності банків, у транспарентності фінансових операцій та боротьбі зі злочинністю в сфері фінансів. Для забезпечення фінансової безпеки в країні створюються спеціальні органи, які відповідають за контроль над фінансовим сектором та регулювання фінансової діяльності. Прикладом таких органів є Національний банк, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Бюро економічної безпеки та інші.

Заходи забезпечення фінансової безпеки включають у себе регулювання банківських операцій, ліцензування фінансових установ, контроль за легалізацією доходів, боротьба з корупцією та злочинною діяльністю в сфері фінансів, розробка та впровадження законів та регуляторних актів, спрямованих на забезпечення стабільності фінансової системи. Для забезпечення відповідної фінансової безпеки важливо враховувати глобальні фінансові тренди та практики, міжнародне законодавство та стандарти в цій сфері, а також співпрацювати з іншими країнами та міжнародними організаціями в боротьбі зі злочинністю в сфері фінансів та іншими загрозами фінансовій безпеці.

Підтримка фінансовими структурами війни Росії проти України - це терористична дія, яка є агресивною та шкідливою для усіх держав. Протягом останніх років Росія здійснює агресивну і маніпулятивну політику щодо України. Це військове вторгнення та фінансовка підтримка сепаратистських рухів на Сході України. Росія намагається впливати на український економічний потенціал, задля нанесення шкоди розвитку України, Європейського співтовариства. Хоча позиціонувати Україну на міжнародній арені як слабку корупційну державу.

На наш погляд для протидії терористичній фінансовій діяльності потрібно:

- Вдосконалення законодавчо-правового механізму, що буде спрямований на боротьбу з фінансовими фронтами агресії Росії в Україні та запобігання трансграничної грошової передачі;

- Прокуратура України повинна звернутися до зарубіжних судів з питанням повернення незаконно присвоєних ресурсів України Росії;

- Україна має використовувати економічні, політичні, заходи для зменшення відносин з РФ країн Євросоюзу на міждержавному та міжнародному рівнях;

Взагалі, підтримка Росією війни на Сході України - це серйозна проблема, на яку потрібно негайно реагувати та забезпечувати безумовну заборону військових дій та блокування фінансової підтримки Росії.

Фінансові злочини займають провідне місце у системі економічної злочинності. Відповідно для забезпечення ефективного функціонування економічної системи потрібно розробити модель забезпечення протидії злочинам та порушенням у фінансовій сфері. Для забезпечення фінансового суверенітету має значення наповнення бюджету держави, що є однією з умов забезпечення національної економічної безпеки України. Важливе значення має запобігання фінансовим злочинам та порушенням які є основною складовою тіньової економіки. Сама тіньова економіка та діяльність є базисом для формування та діяльності терористичних держав та організацій.

Тому дуже важливим є формування нової, прогресивної політики та системи заходів по протидії тіньовій економіці та діяльності. Що в свою чергу вимагає розроблення гнучкої системи заходів протидії тіньовій економіці у умовах її трансформації.

Так ученими які досліджували дану проблематику відмічається що «фінансова злочинність — добре відома й значно поширена проблема, що впливає на цінність бренду, ділову репутацію та виручку багатьох організацій. На додаток до ризику втрат безпосередньо від фінансових злочинів, компанії зазнають зростання витрат у суміжних сферах. Суворе дотримання законодавчих вимог, незмінні заходи щодо виявлення злочину, внутрішні розслідування потенційного порушника, зовнішні примусові заходи і будь-які штрафи й пені, пов'язані з ними, позови та інші судові провадження є одним із факторів, що підвищують як витрати, так і ризики, пов'язані з фінансовою злочинністю. Щоб ефективно виявляти, оцінювати, запобігати й реагувати на фінансові злочини, організаціям слід розглянути більш стратегічний та цілісний підхід до управління ризиками».

В. Авдійський стверджує, що фінансові злочини — це постійна і систематична протиправна діяльність, яка посягає на інтереси економіки країни в цілому та фінансової сфери зокрема, на інтереси підприємницької діяльності й громадян з метою збагачення та власної вигоди [1, с. 36].

Велике значення для вивчення та управління процесом детінізації економічних відносин у системі економічної безпеки має розподіл проявів цього явища на особливі сфери залежно від рівня їх небезпеки. Для встановлення особливої „продуктивності” цих сфер щодо потенціалу небезпеки для економіки потрібне вивчення впливу на його функціонування факторів, що визначають рівень їх відносної небезпеки. Зазначимо, що головним видом небезпеки від проявів тіньової економіки є дисфункція управління економікою, втрата ним здатності забезпечувати необхідний рівень та спрямування економічних процесів у суспільстві, зниження рівня їх керованості.

Провідний учений у даній галузі Василь Засанський зазначав.

• Перший етап На цьому етапі з одного боку - діють об'єктивні економічні закони, нормальне функціонування та взаємодія політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору. Взаємодія між законодавчою та виконавчою владою, стабільне функціонування економіки, політична та соціальна рівновага, не корумпованість влади, з іншого утворюється поділ економічного простору на законодавчий, де діють /офіційний/ та корумповано-тіньовий, антагоністичний до інтересів централізованих систем управління.

• Другий етап. Діють об'єктивні економічні закони, нормальне функціонування та взаємодія політичного економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору. Взаємодія між законодавчою та виконавчою владою, в основному стабільне функціонування економіки, політична та соціальна рівновага, не корумпованість влади. Посилюється вплив тіньової економіки на структурно-функціональні елементи економічної системи, яка в свою чергу впливає на соціальну якість кризової економіки, на існування тіньової економіки, зростає соціальне протистояння, відбувається процес взаємо існування двох протилежних економічних механізмів, вплив їх один на одного. На другому етапі створюються умови співпраці адміністративного апарату державної влади з економічними та фінансовими злочинними угрупованнями. Йде поступове втягування сфери управління економікою в тіньову економіку. Поглиблення кризи економічної та фінансової системи, загострення економічних протиріч веде до третього етапу.

• Третій етап. Дія об'єктивних економічних законів сповільнюється, функціонування та взаємодія політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору неадекватна. Взаємодія між законодавчою та виконавчою владою супроводжується протиріччями, не корумпованість влади в цілому супроводжується корумпованістю окремих посадових осіб. Це веде до «кризи» економічної та фінансової системи.

• На третьому етапі внаслідок порушення дії основних економічних законів відбувається злам економічної системи на користь тінізації. Він включає зовнішній та внутрішній фактори. Зовнішній, пов'язаний із втручання держави через систему управління в діяльність суб'єктів господарювання, обмеженнями, заборонами а також податковим чи іншим фіскальним тиском щодо їх діяльності; вимаганням державними чиновниками грошових винагород за ту чи іншу вирішену проблему, злочинної економіки, сформований потужний зріз організованої злочинності в загально - державному середовищі. Зростає підвищення ефективності протиправної діяльності, протидії засобам суспільного контролю і захисту, які з'явилися у криміналітеті в сучасних умовах, позаекономічним (в тому числі протиправним) та економічним тиском на господарюючого суб'єкта з боку кримінальних елементів, інших суб'єктів господарювання, управлінського апарату.

При набутті корупції розмірів, які загрожують існуванню держави третій етап перетворюється на четвертий.

q На четвертому етапі об'єктивні економічні закони, не функціонують, не має взаємодії політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору. Антагоністичні протиріччя між законодавчою та виконавчою владою, корумпованість влади досягає 70%, загроза існуванню суспільного організму, утворюється система кримінальної економіки. Держава перетворюється в механізм де діють суб'єктивні закони фінансових диспропорцій, в корумповану соціально-небезпечну для нормального розвитку систему, де відмиваються великі банківські та фінансові кошти із всього світового співтовариства. Тут утворюється система кримінальної економіки, що є основною ланкою кримінальної діяльності, яка в змозі активно вишукувати нові резерви підвищення рівня шкоди суспільству. Йде створення структури потужної організованої економічної злочинності, системи корумпованої діяльності. Державні інститути працюють на поглиблення корупції.

• Четвертий етап переростає в п'ятий де формується потужний зріз організованої злочинності в загальнодержавному середовищі.

• П'ятий етап. Об'єктивні економічні закони, не функціонують, не має взаємодії політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору Антагоністичні протиріччя між законодавчою та залученням основним чином банківського сектору економіки. Корупція поступово переростає у міжнародне явище.

Держава перетворюється на механізм підтримки терористичних світових організацій що загрожує усій світовій спільноті, йде транснаціоналізація економічної злочинності виконавчою владою, повна корумпованість влади. [2, с.18-19] .

Значний внесок у розробку теорії сучасних наукових підходів до щодо вияснення механізмів тіньової економічної діяльності вніс О.В.Турчинов [6, с.300].

Він сформулював поняття тіньової економіки: — „тіньова економіка — це економічна діяльність, яка не враховується і не контролюється офіційними державними органами, а також діяльність, спрямована на отримання доходу шляхом порушення чинного законодавства” [6, с.32] — О.Турчинов структурує тіньову економіку чотирма складовими: 1) не приховувана від державних органів економічна діяльність, але в ряду об'єктивних і суб'єктивних причин не враховувана, не контрольована і не оподатковувана державою; 2) легальна економічна діяльність, в процесі якої відбувається повне або часткове ухилення від сплати податків, зборів, штрафів та інших обов'язкових платежів, а також порушення її державної регламентації (тобто суб'єкт тіньової економічної діяльності отримує додатковий дохід шляхом порушення чинного податкового, економічного та іншого регламентуючого його господарську діяльність законодавства); 3) незаконна, навмисне приховувана від державних органів економічна діяльність; 4) діяльність, спрямована на отримання доходу шляхом споєння, чи сприяння скоєнню злочинів, що тягнуть за собою кримінальну відповідальність [6, с.32].

Багато учених розглядають дану проблему із юридичної точки зору [7; 18]. Так В.М.Попович стверджує, що „якщо феномен „тіньова економіка” глобалізувався на тлі зростання криміногенних процесів та обсягів обороту протизаконних доходів, то назва „тіньова економіка” виникла саме в процесі розробки організаційно-правових заходів щодо боротьби з легалізацією і відмиванням капіталів злочинного походження як деструктивного й руйнівного фактора суспільно-економічних відносин” [7, с.175]. На його думку, тіньова економіка — це такий стан розвитку кризових, криміногенних процесів в економіці, коли доходи злочинного походження стали засобом скоєння нових, нерідко більш небезпечних злочинів, а отримані за рахунок них доходи перестали носити споживчий характер, а трансформувались у базу відтворення незаконних капіталів і криміногенного потенціалу в усіх сферах цивільно-правових, організаційно-регулятивних і суспільно-економічних відносин. Накопичення великих розмірів таких капіталів, їх кількісний масив зумовили зміну їх якісних ознак і форм використання. Залучений до економічного (як легального, псевдoleгального, так і нелегального або суто кримінального) обороту великий масив капіталів злочинного походження детермінує стрімке зростання темпів і обсягів їх відтворення, а це, в свою чергу, передбачає безготівкові схеми трансферту (переміщення) і використання таких капіталів. Причому, проникаючи за рахунок цих капіталів в легальні схеми економічного обороту, злочинні угруповання через підкуп, шантаж, лобіювання

своїх корисливих інтересів насичають різні сфери суспільно-економічних відносин потужним криміногенним потенціалом, суттєво впливають на правову й економічну політику державних і міждержавних органів. Отримавши доступ до легальних фінансових інститутів і заволодівши їхніми технологіями, злочинність, особливо в сфері фінансово-господарської як національної, так і міжнаціональної діяльності, набуває організованих форм. Відтворювальні оборотні капітали, отримані за рахунок кримінального промислу, досягають рівнів легальних форм підприємницького обороту капіталів. Потенціал тіньового економічного обороту капіталів набуває відтворювального характеру — стрімко зростає за рахунок зменшення обсягів легальних форм економічного обороту капіталів. Тіньові капітали продукують заміну легальних форм суспільно-економічних відносин на тіньові. Так виникає і прогресує сам феномен „тіньова економіка”.

Легальний сектор економіки наповнюється різними формами кримінального промислу, псевдоугодами, оборудками, псевдорозрахунковими операціями, пов'язаними з впровадженням у безготівковий платіжний обіг фіктивних грошових коштів (оборудки з використанням різних псевдорозрахункових комбінацій за допомогою кредитових і дебітових авізо, векселями тощо) та капіталів злочинного походження, їх відмиванням, ухиленням від оподаткування тощо [8, с.6-7].

Як бачимо, таке визначення привертає увагу практики саме до найбільш небезпечних проявів тінізації, що становлять економічний злочин, відділяє його від значно ширшого кола його об'єктів та суб'єктів, як це має місце в сучасних дослідженнях економічної злочинності.

Висновки. Фінансова безпека — це система заходів та захисних механізмів, які захищають інтереси фінансових суб'єктів від загроз з боку злочинних та непередбачуваних ризиків, а також від негативного впливу змін у макроекономічному середовищі.

Тіньова діяльність у фінансовій сфері є базисом кримінальної економіки. Порушення у фінансовій сфері спричиняє глибокі кризи державного управління, та носить глобальний характер. Криза державного управління є одним із ключових елементів переходу держави на вищий криміналізований рівень. Вона характеризується нестабільністю, розбалансованістю діяльності політико-економічних структур, зниженням рівня керованості соціально-економічними процесами.

Тіньова фінансова діяльність — це система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення та здійснення фінансового злочину на рівні держави, міждержавних об'єднань, підприємств та досягнення ними злочинних цілей.

Підтримка фінансовими структурами війни Росії проти України - це неприпустима дія, яка є агресивною та шкідливою для держави та її народу. Протягом останніх років Росія здійснює агресивну і маніпулятивну політику щодо України, щоб збільшити свій вплив на її території. Це включає в себе військову діяльність та фінансову підтримку сепаратистських рухів на Сході України.

1. *Авдійський В.І.* Тіньова економіка і економічна безпека держави: навчальний посібник. М.: Альфа-М; ИНФРА-М. 2010. 496 с.; 2. *Засанський В.В.* Детінізація економіки в перехідних суспільствах: управлінський аспект: [Моногр.]. Засанський В.В. Л: Політекс, 1998.-309с.;

3. *Куриліна О.В.* Новітні фінансові технології як інструменти протидії та запобігання відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму і фінансування розповсюдження зброї масового знищення / О.В. Куриліна, О. В. Генік, І. З. Крет, Т. Б. Процюк / *Право та науки* 2018 №1 – С. 34-38; 4. *Куриліна О.В.* Резерви підвищення якості трудового потенціалу промислового підприємства / О.В. Куриліна, Л. Й. Ситар, Ю. Я. Візняк / *Право та науки* 2018 №2 С. 21-26; 5. *Куриліна О.В.* Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки у змішаній економіці / О.В. Куриліна / *Забезпечення цивільної безпеки в Україні: сучасний стан та перспективи* 2018 С. 308-313 Черкаси 2018 418 с; 6. *Турчинов О.В.* Тіньова економіка: теоретичні основи дослідження. К.: „АртЕк”, 1995. 300 с.; 7. Попович В.М. Теорія детінізації економіки. Ірпін, 2001 524 с.; 8. *Попович В.М.* Тіньова економіка як предмет економічної кримінології. К.: Правові джерела, 1998. – 448 с.; 9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. № 2341–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 04.04.2023.); 10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000. № 995_789. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text (дата звернення 05. 04.2023); 11. Конвенція ООН проти корупції від 18.10.2006. № 995_016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (дата звернення 05. 04.2023); 12. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 08.11.1990. №995_029. URL: https://zakon.rada.gov.ua20laws/show/995_029#Text (дата звернення 05. 04.2023); 13. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму: Закон України від 17.11.2010 № 2698-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17#Text> (дата звернення 05. 04.2023).

1. *Avdiysky V.I.* Shadow economy and economic security of the state: a study guide. M.: Alpha-M; INFRA-M. 2010. 496 p.; 2. *Zasansky V.V.* Detinization of the economy in transitional societies: management aspect: [Monogr]. Zasansky V.V. L: Politex, 1998.-309p.; 3. *Kurilyna O.V.* The latest financial technologies as tools for combating and preventing money laundering, financing of terrorism and financing of proliferation of weapons of mass destruction / O.V. Kurylina, O. V. Genyk, I. Z. Kret, T. B. Protsyuk / *Law and Sciences* 2018 No. 1 - pp. 34-38; 4. *Kurilyna O.V.* Reserves for increasing the quality of labor potential of an industrial enterprise/ O.V. Kurylina, L.Y. Sitar, Yu.Ya. Viznyak / *Law and Sciences* 2018 No. 2 pp. 21-26; 5. *Kurilyna O.V.* Theoretical foundations of ensuring economic security in a mixed economy / O.V. Kurilyna / *Ensuring civil security in Ukraine: current state and prospects* 2018 P. 308-313 Cherkasy 2018 418 p.; 6. *Turchynov O.V.* Shadow economy: theoretical foundations of research. K.: “ArtEk”, 1995. 300 p.; 7. *Popovych V.M.* The theory of detinization of the economy. Irpin, 2001 524 p.; 8. *Popovych V.M.* Shadow economy as a subject of economic criminology. K.: Legal sources, 1998. - 448 p.; 9. Criminal Code of Ukraine dated 04.05.2001. No. 2341–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (date of application 04.04.2023.); 10. UN Convention against Transnational Organized Crime of 11/15/2000. No. 995_789. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text (date of application 05.04.2023); 11. UN Convention against Corruption dated 18.10.2006. No. 995_016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (date of application 05.04.2023); 12. Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of Proceeds of Crime dated November 8, 1990. #995_029. URL: https://zakon.rada.gov.ua20laws/show/995_029#Text (access date 04/05/2023); 13. On the ratification of the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of Proceeds of Crime and on the Financing of Terrorism: Law of Ukraine dated 11/17/2010 No. 2698-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17#Text> (date of application 05.04.2023).